

Dersin İçeriği:

20. Yüzyılın önemli düşünsel yapıtlarından bir olan *Aydınlanmanın Diyalektiği*, Batı düşüncesi ve felsefesinin uzun erimli tarihinden yola çıkarak, ve özellikle de Aydınlanmanın insanlık için vaatlerini göz önünde bulundurarak, 20. Yüzyılda (ve de daha öncesinde) insanlığın yaşadığı yıkımların nedenlerine dair düşünsel ve felsefi yanıtlara bulmaya, vermeye çalışıyor. Bir tarih felsefi karakteri taşıyan yapıt, hem eleştirileriyle hem de iddialarıyla bugüne değin tartışmalı bir yapıt olma niteliği taşımaktadır. Bu derste Max Horkheimer ve Theodor W. Adorno'nun temel tezleri ele alınıp, bu tezlerin vargıları ve eleştirileri irdelenecektir.

Dersin Kitabı:

1. Adorno, Theodor W./Max Horkheimer: *Aydınlanmanın Diyalektiği: Felsefi Fragmanlar*, çev. N. Ülner/E. Öztarhan Karadoğan, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2010.

- Derse % 70 oranında devam zorunluluğu vardır.
- Bir vize ve bir de final sınavı yapılacaktır (vizenin genel not içindeki oranı % 40, final sınavının ise % 60'tır).
- Öğrencilerin derse kısa sunumlarla etkin katılımı beklenmektedir.

1. Hafta

Dersin İşleyişine Dair Bilgiler / Ders literatürüne dair bilgiler

- Ek Okuma: Ahmet Cevizci. "Aydınlanma" (*Felsefe Ansiklopedisi*)

2. Hafta

Aydınlanma Nedir?

- Ek Okuma: Immanuel Kant: "«Aydınlanma Nedir?» Sorusuna Yanıt"
- Ek Okuma: Foucault: "Aydınlanma Nedir?"

3. Hafta

- *Aydınlanmanın Diyalektiği*'nin tarihsel, düşünsel arka planı ve literatürdeki yeri.

4. Hafta

- Ders Kitabı: "Aydınlanma Kavramı" I (19-67)

5. Hafta

- Ders Kitabı: "Aydınlanma Kavramı" II (19-67)

6. Hafta

- Ders Kitabı: "Arasöz I – Odysseus ya da Mitos ve Aydınlanma" I (68-114)

7. Hafta

- Ders Kitabı: "Arasöz I – Odysseus ya da Mitos ve Aydınlanma" II (68-114)

8. Hafta

- (TAHMİNİ) VİZE HAFTASI !!!???

9. Hafta

- Ders Kitabı: "Arasöz II – Juliette ya da Aydınlanma ve Ahlak" (115-161)

10. Hafta

- Ek Okuma: Douglas Kellner: "Kültür Endüstrisi"
- Ders Kitabı: "Kültür Endüstrisi" I (162-222)

11. hafta

- Ders Kitabı: "Kültür Endüstrisi" II (162-222)

12. Hafta

- Ders Kitabı: "Kültür Endüstrisi" II (162-222)

13. Hafta

- Ders Kitabı: "Antisemitizmin Öğeleri" (223-273)

14. Hafta

- Ders değerlendirmesi.

Önerilen yardımcı kaynaklar:

1. Açıkgöz, Muharrem. Frankfurt Okulu Eleştirel Teorisi Üzerine Türkçe Kaynaklar. *Felsefelogos*, 53, 2014, s. 113-136.
Güncellenmiş versiyonu: <https://www.academia.edu/36540409/>
2. Adorno, Theodor W. *Kültür Endüstrisi - Kültür Yönetimi*. Çev. Elçin Gen/Nihat Ülner/Mustafa Tüzel, İstanbul: İletişim Yayınları, 2007.
3. Arslan Avar, Adile. Aydınlanmaya karşı *Aydınlanma*, Akılcılığa karşı *Akılcılık*: Frankfurt Okulu ve epistemolojik tarih geleneğinde tekno-bilim eleştirisi. *Toplum ve Bilim*, Sayı 110, 2007, s. 153-180.
4. Cevizci, Ahmet: *Aydınlanma. Felsefe Ansiklopedisi*, Cilt 1. Ed. A. Cevizci, İstanbul: Etik Yayınları, 2003, s. 756-767.
5. Copleston, Frederick. *Felsefe Tarihi – Aydınlanma*. Çev. Aziz Yardımlı, Üçüncü Baskı, İstanbul: İdea Yayınevi, 2004.
6. Çiğdem, Ahmet. *Aydınlanma Düşüncesi*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1997.
7. Durdu, Zafer. Aydınlanmanın Diyalektiği: Eleştirel Kuramın Aydınlanma Eleştirisi. *Liberal Düşünce*, Cilt 10, No: 37, Kış 2005, s. 125-136.
8. Foucault, Michel. "Aydınlanma Nedir?" M. Foucault: *Özne ve İktidar* içinde. Çev. Işık Ergüden ve Osman Akinhay, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2000, s. 162-172.
9. Gülenç, Kurtul. "Bir Mit Olarak Aydınlanma: Aklın Diyalektiğine Negatif Bir Bakış". *Felsefe Söyleşileri V-VI*, haz. Betül Çotuksöken ve Ahu Tunçel, 2011, s. 37-61.
10. Habermas, Jürgen. Mitle Aydınlanmanın Kördüğümü: Max Horkheimer ve Theodor W. Adorno. Çev. Bülent O. Doğan. *Cogito*, 36, 2003, s. 85-108.
11. Jay, Martin. *Diyalektik İmgelem. Frankfurt Okulu'nun Tarihi ve Çalışmaları [1923-1950]*. Çev. Sevgi Doğan, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2014.
12. Kant, Immanuel. «Aydınlanma Nedir?» Sorusuna Yanıt. *Yazko Felsefe Yazıları*, 6. Kitap içinde, 139-146.
13. Kant, Immanuel vd. *Aydınlanma Nedir?* Çev. Mehmet Barış Albayrak, İstanbul: alBaraka Yayınları, 2022.
14. Kellner, Douglas. *Kültür Endüstrisi*. Çev. M. Açıkgöz, *felsefelogos*, Sayı 49 içinde, 2013, s. 171-179.

15. Öztürk, Armağan. Aydınlanmanın Mite Gerileyişi Tezi Üzerine Düşünceler. *Doğu Batı*, Yıl 18, Sayı 71, Kasım/Aralık/Ocak 2014-2015, s. 93-108.
16. Schweppenhäuser, Gerhard. *Eleştirel Teori'ye Giriş*. Çev. Hülya Yaman, İstanbul: Avesta Yayınları, 2015.
17. Van Reijen, Willem. *Aydınlanmanın Diyalektiği'ni Alegori Olarak Okumak*. *Frankfurt Okulu* içinde, çev. ve der. H. Emre Bağce, Ankara: Doğu-Batı Yayınları, 2006, s. 167-188.